

A VASÚT- ÉS TÁVÍRÓEZRED, A TÁVÍRÓÜGY (HÍRADÁS) FŐ ELVEI 1884-BEN

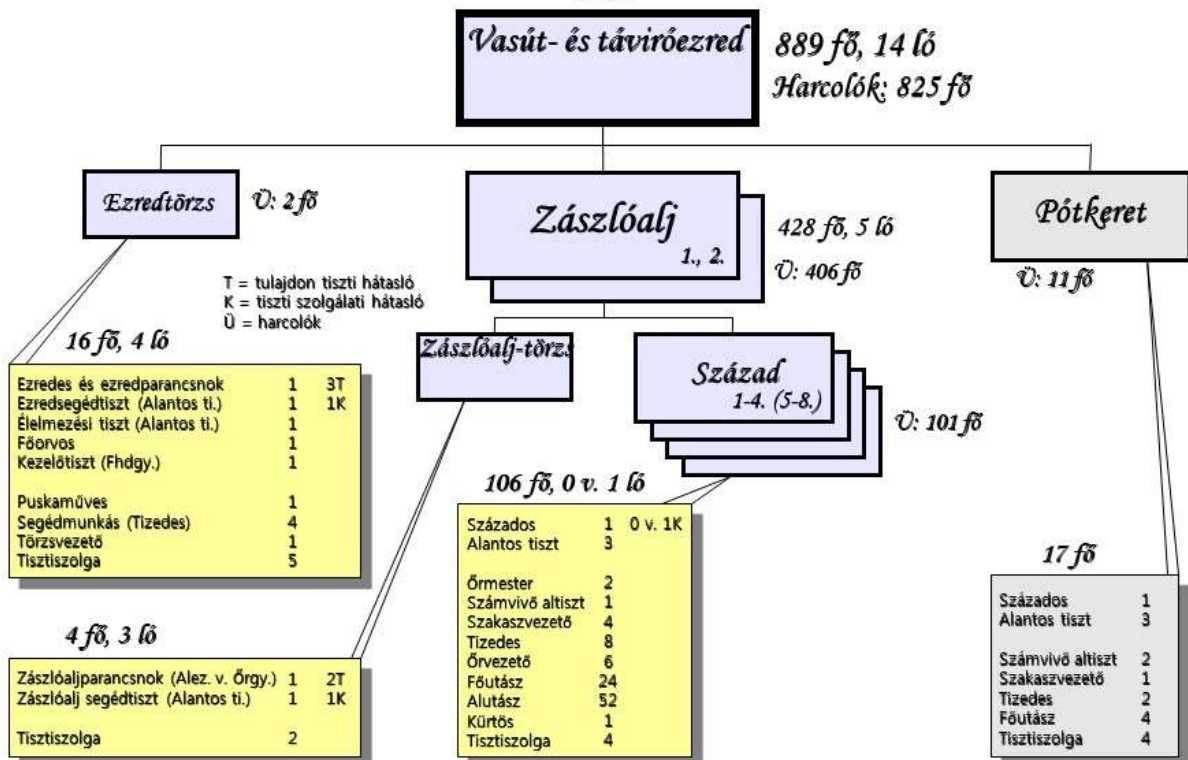
A híradó szervezeteink elődjének tekinthető vasút- és táviróezredet (az adott korban hivatalos magyar fordítás szerint vasút- és távirida-ezred, németül Eisenbahn- und Telegraphen-Regiment) a háborús tapasztalatok alapján és az információtovábbítás kiemelt jelentőségét figyelembe véve, a Monarchia cs. és kir. közös hadseregében az 1. és 2. utászezred 6 tartalékszázadából és az 1-5. sz. tábori vasútosztagból 1883. augusztus 1-jén alapították. Az ezred rendeltetése – a vonatkozó (21.) Szervi határozványok szerint – háborúban a vasút-, valamint a távirószolgálat teljesítése volt. Az ezred békében a háborús feladatokra való katonai és műszaki felkészítést végezte.

A vasúti és táviróezred katonai és műszaki kérdésekben, a tisztek gyakorlati felkészültsége, a legénység kiképzése, a hadfelszerelési anyagok hadihasználhatósága területén a vezérkar főnökeknél volt alárendelve, műszaki közigazgatási tekintetben azonban a cs. és kir. közös hadügyminisztérium alatt állt.

Békében az ezred ezredtörzsből, két (1. és 2.) zászlóaljából (4-4 század, 1-től 8-ig számozva) és pótkeretből állt. [1. vázlat] Minden század békeállományából 18 altisztet és katonát, valamint az ezred egyéves önkénteseiből évente mintegy 20 főt tábori távirószolgálatra kellett kiképezni. Gyakorlati kiképzésre évente néhány főt az állandó táviróintézetekhez, alantos tiszteket (hdgy., fhdgy.) – rendkívüli hallgatókként – szakirányú felsőbb iskolákra (egyetemre) vezényelhettek.

Vasút- és táviróezred elvi béke-szervezete 1884

1. vázlat

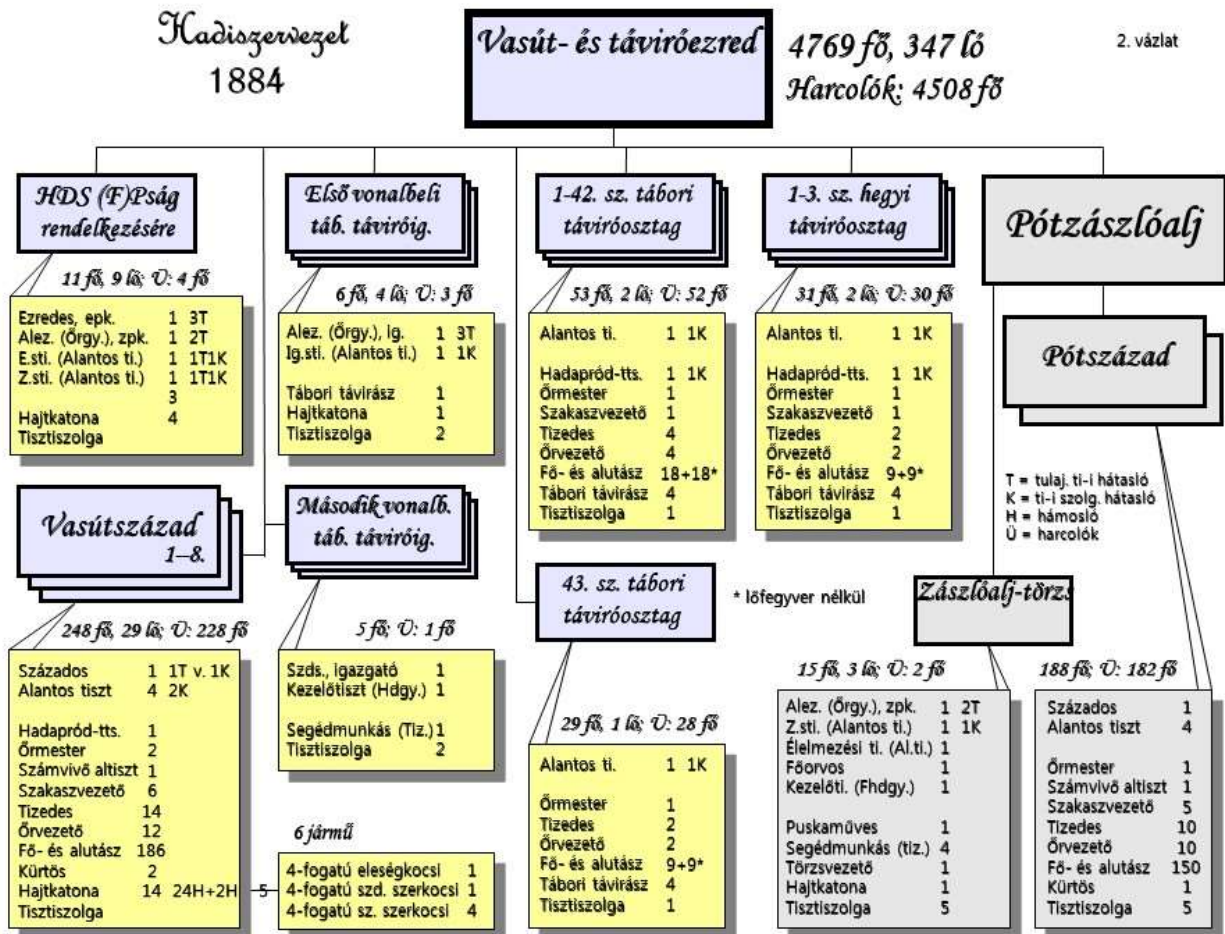
Megjegyzés: 1. Az ezred részére 6 lo. szds., 3 ilo. szds., 21 fhdgy., 10 hdgy. volt rendszeresítve. A századosok közül zászlóaljanként 2 lovasítva volt.

2. A számvivő altisztek fele őrmester, fele pedig szakaszvezető rendfokozatban volt.

3. Mozgósítás esetén minden szd. felállított egy vasút-szd.-ot, az 1-7. szd.-ok 6-6 táb. távi. osztagot, a 8.szd. a 43. táb. és 3 hegyi távi. osztagot.

Az ezredtörzs, az 1. zászlóalj és a pótkeret Korneuburgban (Bécs NY 20 km), a 2. zászlóalj Banjalukán (1886-tól szintén Korneuburgban) állomásozott. Az ezred parancsnoka Hollub, Alois vk. alezredes (1885-től vk. ezredes) volt. Az 1. zászlóalj élén Trappel, Carl őrnagy állt, a 2. zászlóaljat Winkler, Alois őrnagy vezette. Az ezrednél magyar származású tisztek és legénységi állományú katonák is szolgáltak.

Háborúban az ezredből a 8 vasútszázadon kívül 3-3 első és második vonalbeli tábori táviróigazgatóság, 43 tábori és 3 hegyi táviróosztág alakult. Az állomány veszteségeinek pótlására, kiegészítésére egy pótzászlóalj (2 pótszázaddal) szolgált. [2. vázlat]

Megjegyzés: A számvivő altisztek fele őrmester, fele pedig szakaszvezető rendfokozatban volt.

Egy béke század mozgósítás esetén 1 vasútszázadot és 6 tábori táviróosztágot állított fel, kivéve a 8. századot, mely 1 vasútszázadon kívül a 43. tábori és a 3 hegyi táviróosztágot alakította meg. A táviróosztágok tábori felszereléseit békében járművekre felrakva, illetve a málhás állatokra történő felrakásra előkészítve, a vonatcsapat raktáraiban helyezték el. A táviróosztágok építő- (az ezredtől) és vonat- (a vonatcsapattól) különítményre tagozódtak.

A táviróosztágok könnyű vagy nehéz osztágok lehettek. A könnyű osztágok 1877M, a nehéz osztágok pedig 1867/80M anyagkocsival voltak ellátva. A könnyű osztágok 4 teljes állomás-berendezéssel, 16 km új rendszerű nyílt vezetékkel, 8 km tábori vezetékkel és 15 km kettős sodronyú vezetékkel rendelkeztek. A nehéz osztágokat 3 teljes állomás-berendezéssel, 24 km régi rendszerű nyílt vezetékkel és 2 km szigetelt vezetékkel szerelték fel. Egy hegyi osztágoknak a 4 teljes állomás-berendezésen kívül 24 km tábori vezetéke volt. [3. vázlat]

helyzettől függött. Hadtestenként 2 könnyű és 1 nehéz osztaggal számoltak, melyek a hadtest vezérkari főnöknek voltak alárendelve. Az egységes vezetés érdekében a hadtestek ezen osztagokkal önállóan csak akkor rendelkezhetek, ha erre a hadseregpáncsnokság engedélyt adott. Hegyi távíróosztagokat a tereptől és a hadműveleti helyzettől függően jelölték ki. A második vonalbeli tábori távíróigazgatóság a hadtápvonalakon alkalmazott távíróosztagok vezetésén felül gondoskodott a szakanyagok kiegészítéséről és utánpótlásáról, közvetítette a hadsereg összes távíróosztagának gazdaszat-kezelési ügyeit.

A tábori távírószolgálat teljesítése a tábori távíró összeköttetések létesítését, forgalomkezelését, bontását; a tábori távírdák összekötését az állandó belföldi hálózattal, a hadsereg hadtápvonal körletében szétrombolt állandó távíróvezetékek helyreállítását, forgalomba helyezését; az ellenség távíró összeköttetésekének rombolását foglalta magában. Az első feladatot a tábori távíróosztagok, a másodikat szükség esetén állami távíróhivatalok bevonásával felálló tartalék tábori távíróosztagok, a harmadik feladatot pedig mindkét osztagtípus végezhette.

A tartalék távíróosztagokat a hadműveleti körülményektől függően állíthatták fel, így ezek száma nem volt meghatározva. Megkülönböztettek építészeti (1 hivatalnok, 1 vezető felügyelő, 50 munkás), valamint forgalmi tartalékosztagokat. A szükséges személyzetet, vonal- és állomás-anyagot az állami távírókezelőségtől biztosították. Rendkívüli esetekben a személyzet kiegészítése a hadsereg és mindkét honvédség (így a m. kir. honvédség) erre a feladatra alkalmas, már békében kijelölt és nyilvántartott állományából is történhetett.

A rövid összefoglalóból is kitűnik, hogy a híradás szervezésének legfontosabb elvei már ebben a korban is megjelentek. A legfelsőbb vezető szerv a vezérkar állományában volt, a hadműveleti irodával való szoros együttműködés, a hírendszer egységes, központosított vezetése, az állami hírhálózatok felhasználása, összekötése a tábori rendszerekkel, a helyreállítás megszervezése, a tartalék képzése – a hadászati, hadműveleti elvek és a haditechnika fejlődésével összhangban – a mai napig szerepelnek a katonai szabályzatokban, a híradó utasításokban.

* 1895-1899 között altbgy., 32.gy.ho.pk. Budapesten, 1904-től tbszgy, az osztrák Landwehr főparancsnok helyettese

Források:

1. RENDELETI KÖZLÖNY A MAGYAR KIR. HONVÉDSÉG SZÁMÁRA 1883: 4., 17. szám; 1884: 35.,43. szám

Szervi határozványok. 16. A cs. és kir. vezérkar

Szervi határozványok. 21. A cs. és kir. vasut- és távírda-ezred és a vasut- és távírda-ügy háborúban

2. Katonai logisztika 9. évf. 3.sz. (2001.) Németh Ernő, A monarchia vasútépítő csapatainak megalakulása és fejlődése az első világháborúig

3. k. k. Militär-Schematismus 1884, 1885, 1886, 1887.

Összeállította: Mikita János nyá. altbgy.